

بررسی عوامل مرتبط با رخداد هیپوگنادیسم در بیماری تالاسمی ماژور با استفاده از مدل تحلیل بقاء

حسین انصاری^۱ - ظفر پریسای^۲ - سید حمید رضا طباطبایی^۳ - فاطمه رخشانی^۴ - نجف زارع^۵

چکیده

زمینه و هدف: هیپوگنادیسم از شایع ترین عارضه اندوکراین در بیماران تالاسمی ماژور می باشد. عدم شروع به موقع و تزریق نامنظم دسفرال، باعث بالا رفتن بار آهن در بدن بیماران شده و در کنار سایر عوارض باعث عارضه فوق نیز می شود. این عارضه علاوه بر اختلال جسمی به لحاظ روانی و رفتاری نیز تأثیر خود را به بیمار و خانواده وی نشان می دهد. هدف از این مطالعه بررسی شیوع این عارضه و تعیین عوامل مؤثر بر رخداد و احتمال تجمعی رخداد این عارضه می باشد. **روش تحقیق:** در این مطالعه آنالیز بقای ۶۴۱ بیمار تالاسمی ماژور بالای ۱۰ سال شهرستان شیراز، با استفاده از یک پرسشنامه ساختار یافته مورد بررسی قرار گرفت. علاوه بر تعیین زمان بروز عارضه، مشخصات دموگرافیک، نوع خون دریافتی و زمان شروع و نحوه دریافت دسفرال نیز ثبت گردید. عارضه توسط پزشکان متخصص تشخیص داده می شد. داده ها با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی (نسبت شانس، آزمون χ^2 ، t مستقل و Log Rank) مورد بررسی قرار گرفت. **یافته ها:** میانگین سنی بیماران در این مطالعه $5/3 \pm 17/32$ سال بود. میزان شیوع هیپوگنادیسم $1/18/3\%$ بدست آمد که در دختران و پسران به ترتیب $24/9\%$ (۸۱ نفر) و $11/4\%$ (۳۶ نفر) بود. خطر ابتلا به عارضه در دختران $2/6$ برابر پسران و در بیمارانی که مادرانشان تحصیلات دانشگاهی نداشتند $2/2$ برابر بیمارانی بود که مادرانشان تحصیلات دانشگاهی داشتند که هر دو مورد از نظر آماری معنی دار بود ($p < 0/05$). سن شروع عارضه $3/6 \pm 42/18$ سال و در دختران و پسران به ترتیب $7/08 \pm 17/13$ و $2/57 \pm 19/31$ سال به دست آمد ($p > 0/05$). شیوع این عارضه با نوع خون دریافتی و نحوه تزریق دسفرال ارتباط معنی داری نشان نداد. در بررسی این عارضه در مدل تحلیل بقاء با استفاده از آزمون لگاریتم رتبه ها، احتمال تجمعی رخداد این عارضه با متغیرهای جنس و سن شروع تزریق دسفرال ارتباط معنی داری را نشان داد ($p < 0/05$). میانه زمان بقای بدون عارضه نیز $26/5$ سال بدست آمد.

نتیجه گیری: شروع زودرس تزریق خون در صورت شروع دیررس تزریق دسفرال باعث بالا رفتن احتمال ابتلا به این عارضه و شروع زودرس آن می شود. برای جلوگیری از این عارضه توصیه می شود که شروع تزریق خون و دسفرال به موقع و متناسب با همدیگر باشند. نقش آموزش به والدین در اینجا بسیار حائز اهمیت است. بررسی منظم و تشخیص به موقع این عارضه از پیشرفت آن جلوگیری کرده و کارایی بیمار را بالا می برد.

کلید واژه ها: تالاسمی ماژور؛ عارضه؛ هیپوگنادیسم؛ تزریق خون؛ تزریق دسفرال؛ آنالیز بقاء

افق دانش؛ فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد (دوره ۱۴؛ شماره ۱؛ بهار سال ۱۳۸۷)

پذیرش: ۱۳۸۷/۵/۸

اصلاح نهایی: ۱۳۸۷/۴/۱۹

دریافت: ۱۳۸۶/۱۱/۱

۱- نویسنده مسؤول؛ مربی، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

آدرس: زاهدان- میدان مشاهیر- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی - دانشکده بهداشت- گروه آمار و اپیدمیولوژی

تلفن: ۰۵۴۱-۲۴۱۹۴۰۱ نمابر: ۰۵۴۱-۲۴۲۵۳۷۵ پست الکترونیکی: ansarih@zdmu.ac.ir

۲- کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، مرکز بهداشت استان، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

۳- استادیار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

۴- دانشیار، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

۵- استادیار، گروه آمار زیستی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز